

Lausunto

7.4.2026

VN/10831/2024
VN/10831/2024-MMM-
115

Oikeusministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot mietinnöstä ja siihen sisältyvistä ehdotuksista sekä ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täytäntöönpanosta

Esityksen mukaisella lainsäädännöllä pantaisiin kansallisesti täytäntöön uuden ympäristörikosdirektiivin mukaiset velvoitteet. Maa- ja metsätalousministeriö pitää mietintöä ja siihen sisältyviä ehdotuksia kannatettavina ja hyvin valmisteltuina.

Direktiivin tarkoituksena on varmistaa ympäristön entistä tehokkaampi suojele siten, että Euroopan unionin keskeisen ympäristölainsäädännön vastainen menettely on kaikissa jäsenvaltioissa rangaistavaa ja että rangaistussäännökset täyttävät yhteisen vähimmäistason. Maa- ja metsätalousministeriö pitää direktiivin päämääriä tärkeinä.

Mietinnössä ehdotetaan muutoksia rikoslakiin sekä uusia rangaistussäännöksiä. Ehdotukset merkitsivät myös rangaistusasteikkojen ankaroitumista useiden rikosten kohdalla, ympäristörikosdirektiivin mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö näkee tärkeänä, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan.

Huomiot ehdotettavista uusista metsäkatorikosta ja törkeää metsäkatorikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 a luvun uudet 3 c ja 3 d §:t) sekä oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaan rikoslain 48 a luvun 6 a §:ään ehdotettavista muutoksista

Maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt huomioita luonnoksesta sen valmistelun aikana ja pitää esitystä kannatettavana. Euroopan parlamentin asetusta (EU) 2023/1115 tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta (EUDR, metsäkatoasetus) muutettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2025/2650 asetuksen 2023/1115 muuttamisesta toimijoiden ja kauppa käyvien tiettyjen velvoitteiden osalta. Asetusmuutokset tulivat voimaan 26.12.2025 ja niillä on vaikutuksia lausuttavan hallituksen esityksen 1.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

lakiehdotuksen 48 a luvussa ehdotettuihin rikosnimikkeisiin 3 c § metsäkatorikos ja 3 d § törkeä metsäka-torikos.

Keskeisimmät muutokset koskivat metsäkatoasetuksen eri toimijoiden velvoitteita, uutta yksinker-taistettua järjestelmää sekä asetuksen keskeisten velvoitteiden soveltamisalan lykkäystä. Muutosten myötä vastuu asianomaisten hyödykkeiden ja tuotteiden metsäkadottomuudesta kohdistuu voimak-kaammin toimitusketjun alkupäähän, mikä voisi olla tarpeen kuvata esityksen perusteluissa.

Metsäkatoasetuksen 3 artiklan mukaan asianomaisia hyödykkeitä ja asianomaisia tuotteita ei saa saattaa markkinoille, asettaa saataville markkinoilla tai viedä, elleivät kaikki artiklassa säädetty edel-lytykset täyty. Edellä tarkoitetuista edellytyksistä muutettiin c) alakohtaa, jonka mukaan jatkossa asianomaisista hyödykkeistä ja asianomaisista tuotteista tulee olla niistä annettu asianmukaista huo-rellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus. Yksinkertaistettu ilmoitus koskee alkutuot-annon mikro- ja pientoimijoita ja siitä säädetään metsäkatoasetuksen uudessa 4 a artiklassa.

Muutosasetuksella lykättiin asetuksen keskeisten velvoitteiden soveltamisajankohtaa 30.12.2026 saakka. Niiden tahojen osalta, jotka ovat mikro- tai pienyrityksiä tai luonnollisia henkilöitä, asetuksen soveltamisajankohtaa lykättiin 30.6.2027 saakka, lukuun ottamatta EU:n puutavara-asetuksen pii-rissä olevia. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että ehdotettujen rikoslain 3 c ja 3 d §:n voi-maantulon aikataulussa tulee ottaa huomioon EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen.

Hallituksen esityksen perusteluissa olisi hyvä kuvata esimerkiksi määritelmiä koskevat muutokset. Muutosasetuksen myötä toimijat jakautuvat jatkossa toimijoihin ja toimitusketjussa alempana sijait-seviin toimijoihin. Toimijoiden ja toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden velvoitteet eroa-vat toisistaan merkittävästi. Lisäksi jatkossa kauppaa käyvien velvoitteet rinnastetaan pitkälti alem-pana toimitusketjussa sijaitsevien toimijoiden velvoitteisiin. Muutosasetus toi lisäksi uuden alkutuot-annon mikro- ja pientoimijan määritelmän, joka toimii toimijaa koskevan määritelmän alamääri-telmänä. Alkutuotannon mikro- ja pientoimija voi jatkossa käyttää yksinkertaistettua järjestelmää, jossa se toimittaa kertaluonteisen yksinkertaistetun ilmoituksen EUDR-tietojärjestelmään, josta se saa ilmoitustunnisteen. Yksinkertaistetun ilmoituksen antaminen riittää metsäkatoasetuksen 3 ar-tiklan c alakohdan täyttämiseen kuten edellä on kuvattu.

Ministeriö katsoo, että edellä mainittujen metsäkatorikoksen ja törkeän metsäkatorikoksen säännös-kohtaisia perusteluita tulee jatkovalmistelussa tarkentaa siten, että niissä huomioidaan metsäkatoa-asetuksen muutokset.

Komission on määrä tarkastella metsäkatoasetusta uudelleen yksinkertaistamisen kannalta huhti-kuun 2026 loppuun mennessä ja esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen ja tarvit-taessa lainsäädäntöehdotuksen. Mikäli komission uudelleen tarkastelun myötä tulee muutosehdo-tuksia, joilla on vaikutuksia oikeusministeriön valmisteleman esityksen sisältöön, maa- ja metsäta-lousministeriö informoi niistä oikeusministeriötä.

Huomiot ehdotettavasta uudesta vieraslajirikosta koskevasta rangaistus-säännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 4 g §)

Maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt huomioita luonnoksesta valmistelun aikana ja pitää ehdo-tusta kannatettavana.

Mietinnössä ehdotettu vieraslajirikosta koskeva 4 g § olisi uusi rangaistussäännös. Voimassa ole-vaan rikoslakiin ei sisälly haitallisia vieraslajeja koskevia rangaistussäännöksiä. Vieraslajilain 21 §:ssä on rangaistussäännös, jonka mukaan tahallisista lain vastaisista teoista voidaan tuomita sak-korangaistus. Säännöstä on tiettävästi sovellettu melko harvoin.

Uuden 4 g §:n mukaisesti tietyistä teoista voitaisiin tuomita enimmillään kolmen vuoden vankeusran-gaistus. Näin ollen rangaistusasteikko ankaroituisi merkittävästi. Direktiivi ei kyseisten tekojen osalta mahdollista alempaa enimmäisrangaistusta kuin kolme vuotta vankeutta.

Ehdotukseen sisältyy kansallisesti haitallisia vieraslajeja koskeva rangaistussäännös, vaikka ympä-ristörikosdirektiivi ei siihen velvoita. Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa ehdotusta. Kansalli-isesti merkityksellinen haitallinen vieraslaji voi olla yhtä haitallinen ympäristön kannalta kuin EU:n vie-raslajiluetteloon kuuluva laji. Kansallisesti haitallista merkityksellistä vieraslajia koskevaa tekoa on pidettävä yhtä moitittavana kuin EU-vieraslajia koskevaa tekoa. Myös sääntelyn johdonmukaisuuden kannalta kansallisesti merkityksellisiä haitallisia vieraslajeja koskevat teot on perusteltua sisällyttää rangaistussäännökseen.

Komission alkuperäinen täytäntöönpanoasetus unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieras-lajien luettelon hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1143/2014

nojalla luettelosta annettiin vuonna 2016. Asetusta on sen jälkeen täydennetty neljä kertaa – ei siis kolme kertaa, kuten mietinnössä esitetään. Tältä osin mietintöä tulisi täsmentää.

Huomiot EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

Maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt huomioita luonnoksesta sen valmistelun aikana ja kiittää oikeusministeriötä yhteistyöstä. Ministeriö pitää esitystä lähtökohtaisesti kannatettavana. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että on erityisen tärkeää jatkovalmistelun aikana yhteensovittaa esitystä EU:n metsäkatoasetuksen uusista muutoksista johtuvien päivitystarpeiden kanssa.

Hallituksen esitys laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 77/2025 vp) annettiin eduskunnalle 28.8.2025. Uuden metsäkatolain oli tarkoitus tulla voimaan 30.12.2025, jolloin myös EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen oli keskeisiltä osin tarkoitus alkaa. Esityksen käsittely aloitettiin eduskunnassa syksyllä 2025. Komissio antoi kuitenkin EU:n metsäkatoasetuksen muutosesityksen COM(2025) 652 final 21.10.2025, joka käsiteltiin EU:n toimielimissä nopealla aikataululla. Metsäkatoasetuksen muuttamista koskeva asetus (EU) 2025/2650 annettiin 19.12.2025 eli juuri ennen kuin metsäkatoasetuksen soveltamisen oli tarkoitus alkaa. Muutosasetus sisältää sekä metsäkatoasetuksen sisällöllisiä muutoksia että sääntelyn soveltamista koskevan 12 kuukauden lykkäämisen.

Metsäkatoasetusta koskevalla muutosasetuksella on vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön siltä osin, että se edellyttää jossain määrin eduskunnan käsittelyssä olevan metsäkatoasetuksen täydentämistä koskevan hallituksen esityksen uudelleentarkastelua ja yhteensovittamista asetuksen muutosten kanssa. Käytännössä joulukuussa 2025 annettu metsäkatoasetuksen muuttamista koskeva asetus edellyttää yhteensovittamista myös EU:n ympäristörikosdirektiiviä (EU) 2024/1203 koskevan kansallisen täytäntöönpanon kanssa. Suomessa on voimassa puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annettu laki (897/2013), joka on tarkoitus kumota ehdotetulla metsäkatolailalla. EU:n metsäkatoasetuksen muutos ehdotus sisältää uusia porrastuksia soveltamiseen, millä on vaikutuksia voimassa olevan kansallisen lain voimassaoloon ja soveltamiseen.

Lausunnoilla olevassa esitysluonnoksessa on liitelakina ehdotus metsäkatolain muutoslaiksi (esityksen 16. lakiehdotus). Kuten edellä on kuvattu, kansallisen metsäkatolainsäädännön valmistelun aikataulussa on tapahtunut muutoksia. Elokuussa 2025 annettu hallituksen esitys metsäkatolailaksi ja siihen liittyviksi laeiksi ei sellaisenaan enää ole ajantasainen, koska EU:n metsäkatoasetukseen tuli sekä soveltamisen aikataulua koskevia että sisällöllisiä muutoksia, jotka vaikuttavat myös kansallisen sääntelyn sisältöön. Käytännössä saattaa olla tarpeen antaa eduskunnalle metsäkatoasetuksen täytäntöönpanoa koskevaa hallituksen esitystä täydentävä hallituksen esitys taikka jopa peruuttaa annettu hallituksen esitys ja antaa uusi hallituksen esitys.

Esitykseen sisältyvään ehdotetun metsäkatolain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen liittyy muutostarpeita erityisesti esitysehdotuksen perusteluiden päivittämisen osalta. Muutostarpeet liittyvät EU:n metsäkatoasetukseen tehtyihin muutoksiin. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että esityksen yleisperusteluja tulisi korjata vastaamaan muutettua metsäkatoasetusta. Tällaisia perusteluiden korjaustarpeita on esimerkiksi HE:n luvussa 3.3.2.2.16 (Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan p alakohda, EU:n metsäkatoasetuksen vastaiset menettelyt), jossa kuvataan EU:n metsäkatoasetuksen sisältöä. Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa olla tukena esityksen perusteluiden päivittämisessä EU:n metsäkatoasetuksen muutoksiin liittyen.

Lausunnoilla olevassa esityksessä on metsäkatoasetuksen täytäntöönpanoon liittyen myös ehdotus uudeksi rikosrekisterilain 6 d §:ksi. Metsäkatolakiin ehdotetaan HE:ssa 77/2025 vp lisättäväksi säännös, joka koskee määräaikaista tarjouskilpailusta poissulkemista törkeää metsäkatorikosta koskevan lainvoimaisen tuomion perusteella. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että myös kyseisen säännösehdotuksen osalta on tärkeää yhteensovittaa voimaantulon aikataulu muuhun metsäkatoasetusta koskevaan kansalliseen sääntelyyn.

Samoin maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että metsäkatoasetusta koskevaan hallituksen esitykseen (HE 77/2025 vp) sisältyy liitelakeina kaksi rikoslakia koskevaa ehdotusta: 3. lakiehdotus (laki rikoslain 48 a luvun 3 b §:n muuttamisesta) ja 4. lakiehdotus (laki rikoslain 48 a luvun 3 b §:n kumoamisesta). Ne koskevat puutavararikosta, jota koskeva sääntely ehdotetaan muutettavaksi ja siirtymäajan jälkeen kumottavaksi. Metsäkatoasetuksen soveltamisen lykkäys vaikuttaa myös kyseisiin rikoslakia koskeviin lakiehdotuksiin.

Huomiot muista ehdotettavista lainsäädäntömuutoksista

Maa- ja metsätalousministeriö pitää perusteltuna, että mietinnössä ei esitetä oikeushenkilön rangastusvastuun laajentamista perusmuotoiseen metsästyrikkokseen. Vuoden 2008

ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanossa tulkittiin, että direktiivi velvoitti oikeushenkilön rangausvastuun ulottamiseen ainoastaan metsästysrikoksen törkeään tekemuotoon. Uuden ympäristörikosdirektiivin säännökset ovat rinnastettavissa edellisen direktiivin säännöksiin. Näin ollen mietintöön sisältyvä ehdotus on perusteltu ja kannatettava.

Muut huomiot

Rikoksia ennalta estävän vaikutuksen kannalta on olennaista, että ehdotettavat lainsäädäntömuutokset ovat kansalaisten tiedossa. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että muutoksista tiedotetaan tehokkaasti.

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää hyvää yhteistyöstä työryhmässä ja valmistelussa.

Osastopäällikkö

Jonas Liimatta

Lainsäädäntöneuvos

Karin Cederlöf

Jakelu

OM Oikeusministeriö

VN/10831/2024-MMM-115

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: